

PROGRAM

2. maj

10.00 Vi tager af sted med bus fra Düsseldorf International Airport. Vi mødes ved busterminalen, udgang H.

11.00 **De store linjer. Regnvand på et strategisk, regionalt niveau.**
Emscher-genossenschaft har været den drivende kraft bag genopretningen og rensningen af Emscher flodsystemet, der ligger midt i Ruhr-distriktet i et område, der tidligere var præget af tung og forurenende industri. Vi skal høre om, hvordan man de sidste 20 år har arbejdet strategisk og konkret med indsatsen og især, hvilken rolle regnvandsafkobling har spillet. Desuden vil vi få en introduktion til en lang række af de projekter vi skal se i løbet af turen. Oplæg ved Ulrike Raasch, Emscher-genossenschaft, Essen.

12.30 Essen in Essen. Vi spiser frokost på Emscher-genossenschaft

13.30 Vi tager af sted med bussen. På vej mod Dortmund stopper vi og ser tre projekter, som er blevet præsenteret tidligere på dagen. Alle steder står vi ud og ser projekterne på nært hold.

Renoveret bypark

Segethropark ligger et par km nord for centrum af Essen. I forbindelse med renoveringen af parken fik man koblet de omkringliggende bebyggelses tagvand til parkens vandsystem, så vandet i parkens bassiner er tagvand fra de omkringliggende boliger.

Vi går rundt i parken i grupper

Det klassiske 70' er boligområde

Tossehof i Gelsenkirchen er en typisk bebyggelse fra 70'erne, som for nylig har gennemgået en større renovering og byfornyelsesproces. Et af redskaberne var at give et løft til de grønne områder og arbejde med vandhåndteringen – bl.a. inspireret af Scharnhorst Ost (se nedenfor).

Erhvervsområde

Da virksomheden FA Dewender skulle udvide, var det et krav i byggetilladelsen, at regnvandet skulle håndteres på egen grund. På grund af forurening var det ikke tilladt at nedsive, og regnvandet renses derfor og ledes til den nærliggende recipient gennem åbne render og bassiner, der er en integreret del af landskabet.

16.45 **Regnvand som samler**

Scharnhorst Ost, er en bydel i den østlige del af Dortmund. For ca. 10 år siden besluttede man at igangsætte et kvarterløftprojekt i det socialt belastede boligområde. I projektet

indgik afkobling og lokal håndtering af regnvand som et centralt element. Borgerne blev inddraget i projektet, og ud over at få forbedret forholdene i recipienterne, blev der skabt ejerskab og fællesskab omkring de nye udearealer i bydelen.

Oplæg ved Dr. Mathias Kaiser

18.00 Check ind på hotellet i Dortmund

Middag i Dortmund på egen hånd, alt efter temperament og energi. Vi ser, om der er stemning for at spise sammen eller hver for sig i mindre grupper. Hotellet har anbefalet tre restauranter tæt på:

Stravinski Restaurant, Brückstraße 21, tlf. 0231 5844985

Brinkhoff's No. 1 am Markt, Markt 6, tlf. 0231 525815

Wenkers Brauhaus Am Markt, Betenstraße 1, tlf. 0231 527548

3. maj

8.00 Vi tager af sted fra hotellet med bussen. Bussen holder lige foran hotellet.

11.00 **Den bæredygtige bydel**

Bydelen Kronsberg i den sydlige del af Hannover, blev påbegyndt i forbindelse med Expo i 2000. Der er udviklet et samlet koncept for vandhåndteringen i bydelen, men de enkelte regnvandsløsninger er designet af over 100 forskellige arkitekter og landskabsarkitekter. Hele dagen er sat af til at gå rundt i grupper og studere de mange forskellige løsninger.

Frokost i Kronsberg på egen hånd

15.00 Vi tager af sted fra Kronsberg med bussen

18.00 Ankomst til hotellet

Transport på egen hånd til Phoenix see (Fx U-bahn stoppested Villem van Vloten Strasse), hvor det er værd at gå en tur før middagen. Projektet er blevet præsenteret om torsdagen

"Phoenix see" er anlagt syd for Dortmund centrum på en grund, der tidligere husede en stor stålfabrik. Søen fungerer som forsinkelsesbassin for både floden og for regnvand fra de omkringliggende boligområder. Samtidig er den omdrejningspunktet for udviklingen af en attraktiv ny bydel.

19.30 Fælles middag på restaurant Fenix ved Phoenix see (Restaurant Fénix, Am Kai 8, 44263 Dortmund)

4. maj

- 8.00 Vi tager af sted med bussen. På vej mod Duisburg stopper vi og ser to projekter, som er blevet præsenteret om torsdagen. Begge steder står vi ud og ser projekterne på nært hold.
- 8.30 **Den offentlige bygning**
Ved Prosper hospital i Recklinghausen er stort set alt regnvandet afkoblet og nedsives i brønde og damme. Gennem inddragelse af brugerne er kvaliteten af udearealet ved hospitalet højnet markant.
- 9.30 **Logistikerhverv på en gammel kulmine**
Zeche Ewald er navnet på den kulmine, som tidligere lå i området. I dag er det et erhvervsområde, som huser både omdannede industribygninger og nybyggerier til logistikerhverv. Begge dele afvander til en fælles, åben kanal, der udgør ryggraden i området og samler de gamle og nye bygninger. Regnvand fra i alt 5,5 ha befæstet areal er afkoblet og ledes til kanalen.
- 11.00 **Den industrielle kulturarv**
Landschaftspark Duisburg Nord er anlagt i et område, som tidligere husede tung, forurenende stål- og kulindustri. Parken udgør i dag et monument over Ruhrdistriktets industrielle historie. Gamle industribygninger, konstruktioner og historiske spor er bearbejdet og iscenesat på inspirerende vis i det 180 ha store område.
- 13.15 Afgang mod Düsseldorf
- 14.15 (senest) Ankomst Düsseldorf International Airport
- 16.25 SAS Düsseldorf – København (de fleste deltagere tager denne afgang tilbage)

Praktiske oplysninger:

Vi skal bo på:

Hotel Königshof
Königswall 4-6
44137 Dortmund
Tel. +49(0)231-57041
Fax. +49(0)231-57040
www.hotel-koenigshof.biz

Vi kører med

Reisebüro Adorf
Muendelheimer Weg 10
D-40472 Duesseldorf
Tel. +49-211-41897-0
Fax +49-211-41897-66
www.adorf.de

Inkluderet i prisen er frokosten torsdag og lørdag, samt den fælles middag fredag aften.

Arrangører:

Bo Holm-Nielsen

Zoffmannholm/Dansk Landskabsarkitektforening

bo@zoffmannholm.dk, tlf. +45 20 64 85 31

Ny Weisser Øhlenschläger

Dansk Byplanlaboratorium

nwo@byplanlab.dk, tlf. +45 31 15 42 03